

Boží bojovník David

Převod materiálu

Alexandra Jacobea

Pořadí v lekci

11

Téma

David není superhrdina ani vítěz, jeho postavení se mění díky Boží pomoci a jeho příkladnému spolehnutí na ni.

Cíle

- Děti uslyší, že David si nemohl „urvat“ vítězství vlastní rukou.
 - Mladší děti si při hře vyzkouší Davidovu roli.
 - Starší děti uslyší o nutnosti vykládat Boží věci s velkou opatrností a pokorou. Starší děti si společně povídají o respektu k pravidlům a autoritám.
-

Pro učitele

Výkladové poznámky

- 1S 24 a 1S 26 jsou dva velmi podobné příběhy – nelze vyloučit, že se jedná o dvě verze téhož, předávané v různých tradicích. Je dobře možné vybrat si jeden a ten dětem převyprávět, zároveň je možné pracovat s opakováním (a motivem Saulovy zatvřelosti, nepoužitelnosti).
- **David a jeho muži:** Otce a matku svěřil David moábskému králi (na základě úmluvy, svedčí o tom, že David byl „známá firma“, osobnost, která si mohla dovolit jednat i s tak vysoko postaveným člověkem), sám prchá z místa na místo (nezajištění existence). David má s sebou lidi ze svého rodu a ty, kdo byli všelijak utlačováni a nikdo tomu nebránil – sympatický, mesiášský rys. Dohromady je s Davidem 400–600 mužů, proti nim stojí 3 000 Saulových vojáků (mnohonásobná přesila).
- **Zífejci** hrají v příběhu nepopulární roli „práskačů“, evidentně se zapomnělo na Davidovy zásluhy o obranu Izraele proti Filistéjům. Zároveň jde asi z Davida a jeho tlupy strach – Zífejci se obávají silné „partyzánské“ skupiny na svém území, snaha chránit sebe sama je pochopitelná, není potřeba ve vyprávění rozmazávat.
- **Jeskyně** – často prostorné, těžko přístupné a dost tlenité (s četnými průchody a zákrutami), leckdy sloužily jako úkryt pastýřům se stády, je tedy reálné, že se tu David a jeho muži mohli schovávat.
- **Saulova potřeba** není nic potupného, Bible mluví střízlivě, ale je zjevné, že i Saul je člověk, ne nějaký polobůh. Zároveň je to moment, kdy „i císařpán chce být sám“, Saul je najednou zranitelný (jako kdyby se najednou škrty dvě skupiny bojovníků a bylo to jeden na jednoho, muž proti muži – a Saul je z nich ještě ten slabší, jednou má dole kalhoty, jednou spí).
- **Boží vůle:** Davidovi muži, později Abišaj, vykládají Saulovu vydanost Davidovi jako znamení od Boha. Necháávají se vést vlastními úvahami, svým přesvědčením. Proti tomu stojí David, který se řídí Božím zákonem. Při vykládání Boží vůle je nutná velká opatrnost – že se něco děje, ještě neznamená, že se jedná o Hospodinovy záměry. Stejně tak fakt, že se něco děje, není automaticky znamením Boží nepřijetí dokonce trestu. Žalmy svedčí o tom, že leckdy se nevede dokonce i tehdy, když člověk Boží zákon plní. Co se „znamení“ týče, záleží, zda k Bohu (ke Kristu) ukazují, zda jsou v souladu s jeho slovy.

- **Hospodin? v pomazaný** je ?lov?k pov??ený Bohem, vyslaný od Boha (král m?l být lidem p?íkladem, jak správn? žít, dlužno podotknout, že se to král?m ?asto spíš neda?ilo). Byl nedotknutelný – ne pro své vlastnosti, ale práv? pro to Boží pomazání. V tomto smyslu by se zlo?in proti králi (pomazanému) rovnal vzpou?e proti Hospodinu.
- **Cíp (kopí, džbánek)** jsou d?kazy Davidovy neviny! M?l bezbranného Saula na dosah (a ten o tom ani nev?d?l), ale situace nevyužil. David na t?chto p?edm?tech ukazuje, jak blízko byl a zároveň i to, že neusiluje o Saul? v život. Cíp byl nejspíš kousek svrchní tuniky, která se oblékala p?es hlavu. Kopí bylo n?co jako Saulovo žezlo, znak jeho moci, zároveň je použil proti Davidovi (i Jónatanovi), bylo by p?ízná?né, kdyby práv? ono bylo vražedným nástrojem (ve smyslu úsloví „s ?ím kdo zachází, tím také schází“).
- **Pahorek Chakíla:** v pustin?, ale p?i cest?, snad karavanní.
- **Saulovo ležení:** Saul? v stan byl jist? uprost?ed tábora, chrán?ný strážemi, navíc tu byl osobní bodyguard Abnér. Pe?livá lidská opat?ení však narážejí na Hospodin? v zám?r – to je smysl vypráv?ní! David není žádný super špeh, ale ten, kdo je pod Boží ochranou (mrákota = Boží pomoc), nejde o hrdinský skutek, ale o situaci, kterou p?ipravil Hospodin.
- **Abíšajova nabídka** je obrovské lákadlo – David sám by m?l ruce ?isté. V p?íbh?hu lze vykládat tak, že Abíšaj si vzpomn?l, jak se v jeskyni David zachoval nepochopiteln?. Nelze však mít ?isté sv?domí, když za m? nesprávnou v?c provede (technicky) druhý. David odolá.
- **Posm?ch Abnérovi:** Usnout na stráži byl zlo?in, obzvláš? pokud šlo o t?lesnou stráž krále. David ukazuje, že v jistém smyslu Saulovi hrozí v?tší nebezpe?í od t?ch, jimiž se obklopuje, než od n?j, kterého tak zu?iv? pronásleduje.
- **Davidovo obvin?ní Saula:** Saulovo pronásledování má za cíl vylou?it Davida z obecnství Božího lidu (musí se uchýlovat do pohanských kon?in, kde mu hrozí zne?išt?ní a v d?sledku toho nemožnost ú?asti na bohoslužebném život? – dalším následkem by bylo zbavení Boží ochrany). ?í je to zájem? Pokud Saula proti Davidovi vysílá sám Hospodin, je nad?je na jeho usmí?ení ob?tí. Jde-li o lidskou zlobu, pak a? se zám?ry obrátí proti protivník?m samým.
- **Davidova situace je složitá** – byl pomazán za krále, ale nesmí (a nechce!) se království sám zmocnit. Hospodin jej povolal, ale je v jeho moci, kdy Davidovi království sv?zí. Do té doby je Davidova existence ohrožená, nezajišt?ná, by? opakovan? Hospodinem ochra?ovaná.
- **Saulova situace:** Brání svou pozici, opakovan? je konfrontován s Božím zám?rem, který p?edur?uje ke kralování Davida – nebagatelizovat (d?tem možná p?ístupné p?es pozici kapitána p?i fotbale, vybíjené – není snadné p?ijmout, že jsem jím býval, ale už m? za n?j neur?í, už m? za n?j necht?jí).
- **Rozchod Saula a Davida:** I po druhém Saulov? zahanbení se cesty rozcházejí, nedojde k v?tšímu pokusu o smí?ení, pro Davida není možnost vrátit se k Saulovu dvoru.

Úskalí

Celý p?íbh?h o pronásledování je ješt? barvit?jší a zároveň o dost delší, pro zestrú?n?ní je nutné vybírat. Pokud rádi pracujete s d?tmi p?ímo s biblickým textem (a ne jeho p?evypáv?ním), doporu?uji vybrat si jeden ze dvou p?íbh?h? a soust?edit se na n?j. Stejn? tak, pokud máte obavy, že d?ti mohou ztrácet pozornost (nuda, to známe!).

P?estože jsme s postupem p?íbh?hu sv?dky rostoucího Saulova úpadku, ne?t?me Davida jako jeho stále zá?n?jší protiklad. Má kladné rysy, ale také chybuje (p?idá se na stranu Pelištejc?, je ochoten táhnout proti vlastnímu lidu, selhání s Batšebou atd.). Zároveň ani tentokrát není superhrdina, rozhodující není jeho hbitost a odvaha (ani Saulova lstivost!), ale Boží úmysl Davida Saulovi nevydat.

Odkazy

Hájek, Viktor, Hájek, Miloslav: *Biblická d?jeprava*. Praha: Kalich, 1990.

Ridzořová, Lenka, Turecká, Jana, Macek, Ondřej: *O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici*. Praha: řCE, 2014.

Doleřalová, Mirjam, Kocnová, Marta, Trusina, Jan: *Cesta Bořího lidu — Starý zákon*. Praha: Kalich, 1991.

Odkazy na starří přípravky, pracovní materiály a další najdete pod úlohou pod nadpisy *Odkaz na pracovní list* a *Kam dále*.

Pro dřti

Předřkoláci

(Připomeřte dřtem hlavní aktěry přířhu Saula a Davida, také dřvod, proř první druhého nemřl rád.)

Saul Davida pořád hledal, ne a ne ho nechat na pokoji. David a jeho muži se museli pořád schovávat a řasto skrýře mřnit. Jednou už byl Saul se svřými vojáky úplnř blizouřko, Davidova parta se na poslední chvíli schovala do jeskynř. Krřili se ve tmě a doufali, ře vojáci zase přjdou dál.

Jenře najednou, co to? Ve vchodu do jeskynř se objevila postava. Jde dovnitř! To bude náš konec! Nebo ne? Postava se zastavuje, ve svřtle dopadajícíím od vchodu je vidřt krásný plášř, vřdyř to je sám král Saul! Nikdo ani nedutá, všichni jen tají dech. Co tu chce? Král nekouká nalevo ani napravo a najednou všichni vidí, co tu chce... Nřkdo se úplnř potichu uchechtne, jeho královská výsost musí na záchod! Naráz se všechny oři otoří na Davida a muži mu řeptají: „Je tu úplnř sám, ten, kdo tě honí! To je příležitost! Sám Hospodin ti sem Saula poslal! Vyřiř si to s ním! Jedna rána a bude s ním ámen!“ David svírá v ruce nřř a př emřřlí. Ře by opravdu Saula vydal sám Hospodin? Tohle přece nejde! Vřdyř Saul je král, Boří sluřebník... David jen potichu uřízne kousek Saulova plášř. Nikdo si nesmí hrát na Pána Boha. Ostatní vřtí hlavou. Co to do Davida vřelo?

Kdyř Saul vyřel ven, vybřhl David za ním a mával kouskem plášř.

„Hej, králi, koukej, co mám! Mohl jsem tě zabít, ale to já nechci! Já se nechci mřtít.“

Teř zase vřtřl hlavou Saul. A bylo mu trochu divnř.

„Promiř, Davide,“ koktal.

Kdyř jeden řekne „promiř“, je řance se zase usmířit. David se Saulem se usmířili.

Ale moc dlouho to nevydrželo, Saul zařal Davida zase hledat. A zase byl blízko. David se v noci vydal do jeho tábora. Byla tma, taková drsná stezka odvahy to byla. Aby se nebál, vzal si s sebou jednoho vojáka, jmenoval se Abířaj. Opatrnř se plížili až k táboru. Kdyř tu najednou, co to vidí? Všichni spí! Jdou až doprost řed, kde spí sám král Saul, vedle sebe má svoje kopí a strážce, který taky spí. Davidřv voják Abířaj se obrátil na Davida: „Davide, podívej! Oni si spí! To je jistř znamení. Dnes vyhrajeř! Vezmu to kopí a zapíchnu jím Saula, bude od nřj pokoj!“ Ale David vřtř hlavou. „Nene, Abířaji, to se nesmí, zabít krále. Nikdo si nesmí hrát na Pána Boha, zabít krále, aby mohl kralovat sám. Ale to kopí si odneseme s sebou. A taky džbáněk na vodu.“

Jak David řekl, tak udřlali, vzali kopí i džbáněk a zase tiře odeřli. Ráno volal David do tábora: „Vstávejte! To jste mi teda hlídaři! Krále vám mohli zabít a vy jste si spali!“ Saul uslyřel známý hlas, uvidřl kopí i džbáněk a podruhé se pořádnř zastydřl. „Promiř, Davide...“ Usmířili se podruhé. Ale dál si řli každý svou cestou.

(Alternativní vyprávění najdete v knize O lidech, cestách, Pánu Bohu a jedné mluvící oslici.)

Hra: Zahrajte si „na schovku“. Pikat můžete zařít uřitel, jako Saul. Pokud nemáte dost prostoru, můžete si zahrát na schovávanou s maťáskem (ale klidně i míčkem nebo jiným předmětem) – to bude David. Schovává jedno dítě, ostatní s uřitelem jdou za dveře (Saul a jeho přesilovka), děti se ve schovávání vystřídají.

Pomůcky: Maťásek, míček, apod.

Mladší školní děti

Hrát si na schovávanou je bezva. Ale muset se schovávat, aby člověk nepadl do rukou nepříteli? Aby nepřišel o život? To je jiná... David se před Saulem schovával už hezky dlouho. A ne sám. Bylo s ním spousta lidí – z jeho velké rodiny i takových, kterých se nikdo nezastal. David jim řekl: „Kdo ukládá o život mně, ukládá o život vám. Nemějte strach. Zstaňte se mnou.“ A tak se stal ochráncem a vědcem těch bezdomovců a outsiderů. A že to s královstvím šlo za Saula trochu s kopce, byla jich pořádná tlupa, takže se nikde nemohli zdržet dlouho. Pořád utíkali. V patách měli Saula a jeho 3000 vojáků, šestinásobnou přesilu. Ti po nich slídili, kde mohli. A že se taková pořádná tlupa, jaká byla kolem Davida, těžko schovává, měli Saul s vojskem často velmi dobré zprávy o tom, kde se zrovna skrývají. Lidé se báli Saula. Ale báli se i Davida a jeho ozbrojenců, nechtěli je na svém území.

Jednou se stalo, že už byl Saul se svými vojáky úplně blízko. David se svými muži se schoval v jeskyni. Královi se ve tmě, úplně potichu, každému se honilo hlavou hejno dotčených otázek: „Najdou nás? Je úkryt dost bezpečný? Nevšimnou si stop? Co s námi bude?“

Zvěstí je slyšet hluk, který sílí. Už aby byli pryč, aby nás přešli... Jenže to zní, jakoby se královské vojsko zastavilo právě před touthle jeskyní. Nikdo ani nemukne, všichni vyčkávají. Hlavně, aby nikdo nelezl dovnitř! Ale ne, jeden voják jde právě na průzkum! Ale poťkat... jakýpak voják? Vždyť má na sobě královský plášť! To je Saul! A docela sám! Co tu chce? Udělá nějaký krok dovnitř, ohlédne se, vyhrne plášť, nedostojí? Pádně... Někdo z chlapů ve tmě se směje do rukávu. Ti kolem strkají do Davida: „Tady ho máš! Je úplně sám! Stačí jedna rána a budeš mít konečně pokoj! A my taky! Na co čekáš? Toho sem jistě poslal sám Hospodin, vydal ti ho do rukou, je to znamení!“ David váhá... Vztáhnout ruku na krále? Na Božího služebníka? To se přece nesmí. Ale plíží se k Saulovi, co možná nejtišeji. Nožem uřízne kus pláště a je zpět. Ostatní jen vrtí hlavou. David ale dobře ví, že pokoj nelze získat násilím a vraždou.

Saul vyjde z jeskyně, David za ním, cíp pláště v ruce. „Králi, králi, můj pane!“

Saul se otočí a překvapeně hledí – David, přímo tady!

„Pane, kdo ti nakukal, že ti jdu po krku? To je to výmysl? Podívej, před chvílí jsem tě mohl klidně zabít, ale neudělal jsem to. Takhle blízko jsem ti byl! Ale nechtěl jsem se mstít. Co proti mně máš? A proč mě tak naháníš? A? mezi námi rozhoduje Bůh, ne strach a násilí.“ Saul hledá slova: „Davide, odpusť... Zachoval ses jako král, skutečně po mně máš kralovat ty... Kéž ti Hospodin odplatí za to, co jsi pro mě udělal.“

Vypadalo to jako smíření – Saul plakal, když viděl, že David mu uměl odpustit. Ale dál šli každý svou cestou. A jejich muži s nimi.

Časem to Saulovi nedalo, pořád přemýšlel, co se stalo. Nezachoval se jako slaboch? Vždyť měl Davida v rukou! Měl se ho zbavit, upevnit svou vládu! A tak se znovu šikovalo vojsko k pronásledování. Znovu se našli ti, kdo věděli, kde se David zdržuje, znovu měl Saul přesné informace. Vytáhl se svými muži a na noc se utábořili v kopcích. Zítra je dostanou!

David a jeho muži pochopili, odkud vítr vane. Ten proradník! Porušil svoje slovo! Zase nás honí jako zajíce! Ještě v noci se David sebral, vzal s sebou Abišaje a plížili se k táboru. Bylo to o strach. I když přejdu roklí šeré smrti, nebudu se bát zlého, vždyť se mnou jsi ty. I když přejdu roklí... Už jsou u stanů! ale co to? Žádné

stráž, všichni spí, jako když je do vody hodí! Hospodin je omráčil. Oba muži došli až k Saulovu stanu. Taky spí, jako šípková Růže. A vedle něj generál Abnér, tělesná stráž. Abišaj šeptá Davidovi: „Vidíš, to není jen tak! To ti Hospodin dává znamení! Podívej, tady je Saulovo kopí, popadnu ho, jedna rána a uvidíš, co z něj zбудe! (Asi si ještě pamatoval, jak se David zachoval posledně...) Ty mu nezkrádeš ani vlásek na hlavě!“

David váhá. Abišaj sáhne po kopí, napřáhne se... Ale David ho rychle zastaví. „To ne! To nesmíš! Moje svatyně by nemohlo být čistě jen proto, že jsi ho zabil ty! A není naše věc, abychom se pletli mezi Hospodina a krále. Vybral si ho, nesmíme ho zabít. Ale to kopí vezmi s sebou. A já vezmu tenhle džbánek.“

Když byli kus od tábora, začal David volat. „Abnére, Abnére vstávej! Jak to hlídáš?! Tvůj pán mohl být mrtvý!“

Abnér se probírá, celý tumpachový si protírá oči... A Saul zatím pozná Davida po hlase. „Davide, jsi to ty?“

„Ano, pane. Proč mě zase pronásleduješ? Znovu jsem tě dnes mohl zabít a neudělal jsem to – podívej, mám tvoje kopí i džbán!“

Saul se opravdu stydí.

„Vrať se, Davide, odpusť mi. Nic ti neudělám.“

Ale David už Saulovi nevěřil. Nechal si požehnat, ale pak zase táhl dál. Saul se vrátil domů, ale ještě to mezi nimi neskončilo.

Hra: Modifikace hry „na ptáka Ohniváka“: jednomu hráči zavažte oči (Saul) a navste na něj kolíčky na prádlo (jde použít i lepicí papírky, ale jejich sbírání je snazší). Ostatní hráči se k němu jako David postupně plíží, snaží se neslyšet přijít, sebrat kolíček a odejít. Pokud je Saul chytí, vymění si role. Hru můžete hrát venku, eventuálně ztížit tím, že po místnosti rozestavíte překážky – židle, šustivé papíry na zem, etc. Můžete také dát hráčům časový limit na získání kolíčku (Saul nekonal potěbu věřit!).

Pokud pro hru nemáte dost prostoru, využijte pracovní list s krápníky – děti soutěží proti sobě, kdo nejrychleji najde cestu, zároveň nesmí přetáhnout linku přes krápník.

Pomůcky: Kolíčky na prádlo (samolepicí papírky), šátek, ev. stopky, pracovní listy.

Starší školní děti

(Příběh převyprávíte jako pro mladší děti nebo si z Bible přečtete jen jednu ze dvou epizod. Delší vyprávění je i ve starší přípravce Jiřího Bureše.)

Rozhovor: Znáte někoho, kdo byl/je pronásledován jako David (partyzáni, odbojáři, šikanované dítě ve škole – vezměte s sebou ilustrační obrázky)? Proč?

Co je to pomsta? Existuje nějaký její opak (např. odpuštění, smíření)? Kdo v Bibli užil nemstít se? (Můžete s dětmi přečíst část Ježíšova Kázání na hoře.) Jde to?

Jaká pravidla musíme respektovat? Jsou z toho nějaké výjimky?

Pomůcky: Obrázky pronásledovaných (viz výše).

Přesah

Téma pronásledování pro víru – nabízí se tajní bratři ze staré Jednoty (nebo křesťané v různých místech svatě). Převyprávíte dětem příběh o tajném shromažďování k bohoslužbám u studánek a jinde (viz např.

www.javorice.cz/studanka-pane), následně společně s nimi v rozhovoru zkuste vyslovit, co pronásledovatelům vadilo (zakázaná víra, vzdor, něco dalšího či úplně jiného?).

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Nedej se p?emoci zlem, ale p?emáhej zlo dobrem. (Ž 12,21)

Rituál

Každou postavu můžete provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat. U Davida navrhneme *B?h je záštita má, s ním nemusím se bát* (refrén písně SV 23).

Okénko do bohoslužeb

- **Rozhovor:** Hrajete rádi na schovávanou? (Jsou-li d?ti starší: Kdy jste naposledy hráli na schovávanou?) Schovávají se někdy taky dospělí? Kdy? (Dále dle odpovědí d?tí, nasměrovat k tomu, že schovávat se musí ten, kdo je na út?ku, jako David.)
- **Úkol:** Umíte být potichu? Úplně potichu? (Zkouška.) A umíte se potichu pohybovat? Schválně?, zkuste te? všichni p?ijít co nejtíšeji ke stolu Pán?. Takhle tiše našlapovat musel David, když se schovával před králem Saulem. A uměl to náramně! O tom bude dnešní nedělníka.

Modlitba

Pane a Bože, děkujeme ti za naše p?átele, děkujeme ti za náš domov a rodiče. Chceme se modlit i za lidi, kteří nás rádi nemají, které nemáme rádi my. Prosíme: nau? nás vidět i ty další lidi okolo tak, jak je vidíš ty – o?ima odpustění a d?v?ry. Dej, a? k sobě najdeme cestu. Amen.

Odkaz na pracovní list

[17 David a Saul](#)

[08 Saul pronásleduje Davida](#)

[08 Saul pronásleduje Davida - st](#)

Kam dále

[Bureš, Jiří: Saul pronásleduje Davida \(starší p?ípravka z cyklu Pozvání na cest...](#)

[Pavelka, Tomáš: David v Saulově táboře \(z p?ípravek NŠ Louny\)](#)

[Omalovánky \(coloringpanda.com\)](#)

[Omalovánky na pinterestu \(vyžaduje registraci\)](#)

Odkaz na píseň

[Jen ty, Pane můj, jen tys můj štít](#)

[Spolu la?mejme chle?b na kolenou](#)

[Pán B?h je síla má, všechna obrana má](#)

[Vezmi, Pane, život můj \(EZ473\)](#)

[Bojujte, bojujte dál, pohle?te jen, v dálce svítá](#)

Cílová skupina

[Mladší školní](#)

[Předškolní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál p?ece nejdeme sami II \(Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Samuelova 22,1–5](#)

[1 Samuelova 24](#)

[1 Samuelova 26](#)